

vergadering **C64**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 23 november 2022

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de ingebrekestelling van de Vlaamse Regering met betrekking tot het pesticidebeleid en de doelstellingen voor het pesticidegebruik in het Vlaamse strategisch plan voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid – 504 (2022-2023)

3

VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de ingebrekestelling van de Vlaamse Regering met betrekking tot het pesticidebeleid en de doelstellingen voor het pesticidegebruik in het Vlaamse strategisch plan voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid – 504 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Minister, voor het herfstreces viel er op het kabinet van minister Demir een gezamenlijk schrijven in de bus van Bond Beter Leefmilieu (BBL), Natuurpunt, het World Wide Fund for Nature Belgium (WWF), Velt en Dryade, dat deze Vlaamse Regering in gebreke stelt voor het gevoerde pesticidebeleid, dat nefast zou zijn voor de menselijke gezondheid en het leefmilieu. Het pesticidegebruik van professionelen in de landbouwsector werd in deze commissie reeds enkele keren aangehaald. We beseffen uiteraard dat elke landbouwer hierin niet onbezonnen te werk gaat. Elke behandeling kost immers tijd en geld.

Ook de opmaak van het Vlaamse strategisch plan Gemeenschappelijk Landbouwbeleid is onlosmakelijk verbonden met deze hele kwestie. We hadden het daarover enkele weken geleden in deze commissie. We bespraken toen de observaties van de Europese Commissie en uw mogelijke reacties daarop.

Om de vijf jaar wordt er tevens een Vlaams actieplan voor duurzaam pesticidegebruik opgemaakt. Het volgende actieplan loopt van 2023-2027. Op het ontwerpplan bracht onder andere de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) advies uit. Zo stelt de Minaraad voor de landbouwsector specifiek het volgende voor: duurzame alternatieven zijn mogelijk zonder disproportionele kosten door een versnelling of verbreding in biolandbouw of agro-ecologie en/of inzetten op technologische evoluties die kunnen leiden tot een andere aanpak van pesticiden.

Minister, hebt u met uw collega-minister Demir overleg gehad over die ingebrekestelling? Wat waren de conclusies inzake het pesticidebeleid in de landbouwsector?

Wat kunt u vanuit uw bevoegdheid Landbouw ondernemen om het ambitieniveau omtrent pesticidegebruik op te krikken? Welke maatregelen kunnen er nog genomen worden, in het bijzonder in het Vlaams strategisch plan? Hoe kunnen we tegemoetkomen aan de bemerkingen die de Europese Commissie op het ontwerpplan had met betrekking tot pesticiden?

De controle en handhaving van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in België is uiteraard een federale bevoegdheid. In hoeverre hebt u overleg met uw federale collega's hierover? Zijn er verbeterpunten die naar voren komen uit de overleggen die u met hen pleegt?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Coel, vooraleer ik inga op uw vraag wil ik iedereen nog eens uitnodigen op de Voedseltop volgende week in Roeselare. De vaste leden zouden normaal gezien hun uitnodiging daarvoor hebben moeten ontvangen.

Collega Coel, ik heb hierover tot op heden nog niet met collega Demir overlegd. De ingebrekestelling waarover u sprak, heb ik ook nog niet ontvangen.

Zowel binnen als buiten het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) zijn er door de federale overheid en het Vlaamse Gewest de voorbije decennia al tal van maatregelen genomen en zullen er in de toekomst uiteraard nog heel wat nieuwe maatregelen

worden genomen. Dit zowel via wetgevende of beleidsinitiatieven, zoals bijvoorbeeld het uit de handel nemen van de meest schadelijke gewasbeschermingsmiddelen en de aanscherping van de randvoorwaarden, maar ook via vrijwillige maatregelen zoals het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF), het afsluiten van agromilieuo- en klimaatmaatregelen, het omschakelen naar biologische landbouw, de GMO-steun (gemeenschappelijke marktordening) voor biologische bestrijdingsmiddelen, het instappen in specifieke lastenboeken en dergelijke meer.

Verder zijn land- en tuinbouwers vanaf 1 januari 2014 verplicht om de principes van het geïntegreerd pestmanagement (Integrated Pest Management of IPM) toe te passen. In Vlaanderen zijn alle landbouwers verplicht zich aan te sluiten bij een onafhankelijk controleorganisme dat driejaarlijks een IPM-audit uitvoert op de aangesloten bedrijven. Elke professionele gebruiker, distributeur of voorlichter moet beschikken over een passende fytolicensie.

De evolutie van de Harmonised Risk Indicator (HRI) laat voor België een gestage daling zien sinds 2014 ten opzichte van de referentiejaren 2011, 2012 en 2013. In de periode 2011-2019 daalde het risico verbonden aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in België reeds met 35 procent. De komende jaren wordt er verder ingezet op een blijvende daling.

Ook in de toekomst worden verschillende initiatieven genomen om de milieudruk van gewasbeschermingsmiddelen te verminderen. Het Nationaal Actie Plan d'Action National (NAPAN) en het Vlaams actieplan voor duurzaam pesticidegebruik 2023-2027 beogen een verbetering van de waterkwaliteit.

In het kader van het nieuwe GLB 2023-2027 zijn eveneens tal van maatregelen opgenomen. Binnen de conditionaliteit zullen landbouwers bijvoorbeeld langs waterlopen pesticidevrije bufferstroken moeten respecteren en ze zullen moeten voldoen aan de beheerseisen die voortvloeien uit de Europese regelgeving voor het duurzame gebruik van pesticiden.

Het departement heeft via verschillende platformen overleg gepleegd met de federale overheid over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Zo is er een protocol met het Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen (FAVV) waarin onder andere afspraken zijn gemaakt rond het uitwisselen van de controleresultaten die het FAVV uitvoert op landbouwbedrijven. Aangezien het correcte gebruik van gewasbeschermingsmiddelen ook behoort tot de randvoorwaarden en de conditionaliteit van het nieuwe GLB, gebruikt het departement deze gegevens om waar nodig een sanctie op de uitbetaling van de premies toe te passen.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Minister, dank u wel voor het antwoord. U overloopt nog eens een aantal maatregelen die we al hebben genomen. U kondigt aan dat er in het GLB bijkomende stimulansen zijn. De vraag is natuurlijk of dat zal volstaan om tegemoet te komen aan de ingebrekestelling die we hebben ontvangen. Zij betwisten eigenlijk dat we onze doelstellingen inzake pesticiden halen, en zij stellen dat er milieurisico's zijn en blijven. De ingebrekestelling is vrij duidelijk. Zij denken dat we er met het huidige beleid niet zullen komen. Minister, u geeft een opsomming, maar ik zou u expliciet willen vragen of het uw inschatting is dat we met de bijsturingen die doelstellingen zullen kunnen halen en dat we dus de bijkomende juridische gevolgen van die ingebrekestelling zullen kunnen vermijden.

Wat betreft het GLB, heb ik vorige week een gelijkaardige vraag gesteld aan uw collega-minister Demir, om te weten wat zij zou doen met de ingebrekestelling. In de uitwisseling van gedachten kwam naar boven dat zij helemaal in het begin van het proces van het GLB betrokken was geweest en dat haar departement om input was gevraagd. Maar daarna was er nog maar weinig interactie geweest. Zij was

dus niet op de hoogte van hoever het nu staat. Zij heeft geen verdere terugkoppeling meer gekregen nadat de Europese Commissie haar opmerking had gegeven en nadat u in overleg met de Europese Commissie bent gegaan, om tot een definitief Vlaams strategisch plan te komen. Ik vind dat wel een beetje vreemd, omdat de opmerkingen van de Europese Commissie expliciet gingen over beleidsdomeinen die eerder onder uw collega-minister Demir vallen. Een afstemming om tot een geïntegreerde aanpak te komen lijkt me dan ook logisch. Mijn bijkomende vraag over het GLB is of we nu dichterbij een definitief Vlaams strategisch plan staan. Zullen we daarmee landen? Komt er binnen de regering nog afstemming daarover, om tot een maximaal geïntegreerde aanpak te komen?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega Coel, dank u voor uw vraag. Wij vinden het uiteraard een belangrijke vraag. Ik deel dezelfde bezorgdheden.

Minister, ik hoor u geen extra maatregelen aankondigen om het pesticidegebruik in de landbouw te verminderen, naast de maatregelen die al waren beschreven en waartegen de milieubeweging nu in actie komt met de boodschap dat ze absoluut onvoldoende zijn om de doelstellingen te halen. Minister, ik hoor zeer graag van u wat er bijkomend zal worden voorzien om tegemoet te komen aan de vraag van de milieubeweging. Is er al een GLB-versie ingediend bij Europa? Zijn de opmerkingen van Europa verwerkt? Werd er een nieuwe versie ingediend? Werd deze met uw collega's teruggekoppeld?

De voorzitter: De heer Van Hulle heeft het woord.

Bart Van Hulle (Open Vld): Ik wil een kleine opmerking maken. Ik denk dat Europa heel belangrijk is in het pesticidebeleid. Minister, wat is in deze problematiek de stand van zaken op Europees niveau? Ik vind het belangrijk dat we dat even meenemen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (cd&v): Ik wil even ingaan op het laatste. Er beweegt heel wat op Europees vlak rond het pesticidebeleid. Dat zal binnenkort, denk ik, ook worden bijgestuurd. Het zal inderdaad zeer belangrijk zijn om als België, als lidstaat, maar dan ook aangestuurd vanuit Vlaanderen, een standpunt in te nemen. Dat zal goed moeten worden voorbereid, minister.

Bart Dochy (cd&v): Minister, ik ben toch een beetje verrast dat er hier wordt gesproken over een ingebrekestelling waarvan u blijkbaar geen weet hebt. Waar zit hier de bubbel? Dat is toch niet normaal, dat de minister niet op de hoogte is van een ingebrekestelling? Wat is de status? Wat is hier de context?

Zoals collega Van Hulle en collega Joke Schauvliege aangeven: de Europese context is inderdaad zeer belangrijk. Het zou toch godgeklagd zijn mochten wij hier in Vlaanderen een strenger beleid voeren, als dat al zou kunnen. Moet het al dan niet federaal zijn, ten aanzien van onze Europese buurlanden? Het is toch logisch dat wij minstens binnen Europa op een gelijk speelveld terechtkomen, en dat er inderdaad een aantal voortschrijdende inzichten zijn. De afbouw van het pesticidegebruik staat in de sterren geschreven. Daarrond gebeuren geleidelijk aan een aantal dingen. Het is natuurlijk ook heel technisch. Men kan uitkijken naar bepaalde alternatieven. Dat is de uitdaging. We hebben het hier al verschillende malen gehad over de neonicotinoiden. De problematiek in de suikerbietenteelt is niet zomaar te veronachtzamen.

Heel wat zaken moeten in een bredere context worden getrokken. Het is dus zeer logisch dat er een Europees kader is waarbinnen wordt gewerkt. In het regeerakkoord

is duidelijk afgesproken om niet aan 'gold-plating' te doen. We moeten dat respecteren. Daarom moeten we die zaken mee onder de aandacht houden.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, wat betreft de ingebrekestelling begrijp ik dat er een schrijven is vanuit de milieuorganisaties, niet vanuit de commissie.

De goedkeuringsprocedure voor het GLB is nu lopende. Ik hoop dat we dat zo snel mogelijk kunnen afronden en dat we dat in de schoot van de regering, in afstemming met de collega's, kunnen valideren, beslissen, bevestigen. Een kleine twee weken geleden hebben wij dit overgemaakt aan de collega's. Zoals het nu in de schoot van de regering lopende is, is iedereen op de hoogte. Er zitten daar een heel pak maatregelen in die moeten leiden tot een verbetering op dat vlak. Het zijn niet alleen stimulansen, maar ook heel concrete normeringen. Bijvoorbeeld de gewassenbeschermingsvrije zones zijn normeringen. Dat is meer dan gewoon het stimuleren daarvan.

De nieuwe gewassenbeschermingsverordening is op Europees niveau in opmaak. Het is belangrijk om daar te verwijzen naar de verantwoordelijkheid op het federale niveau.

Ik maak mij sterk dat wij met het GLB in 2023 van start kunnen gaan en dat er een heel pakket aan maatregelen in zal zitten om de pesticidevermindering verder te realiseren.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Mijnheer Dochy, u zei dat het godgeklagd zou zijn als we strenger zouden zijn. Ik weet niet of ik het daar per definitie mee eens ben. Elke lidstaat heeft natuurlijk zijn eigen context. Pesticidegebruik is nuttig in de landbouw. Dat zal ik niet betwisten. Als je daar verantwoord mee omgaat, zeker met de nieuwe technologieën, kun je dat op het vlak van milieu en gezondheidsrisico's zeker sterk inperken, zodat dat een toegevoegde waarde kan hebben in de landbouw. Anderzijds zijn er natuurlijk de componenten volksgezondheid en bescherming van het leefmilieu. Volgens een recent rapport van onder andere UNICEF doet ons land het niet bijzonder goed, om niet te zeggen heel slecht. We staan in de top drie van landen met het hoogste aantal kinderen dat in contact komt met pesticiden en daar schade van ondervindt. We mogen dat niet veronachtzamen.

Iedereen kijkt een beetje naar Europa. Europa zal inderdaad bijsturen, maar de kans dat ze gaan versoepelen lijkt mij bijzonder klein. Het zal eerder een verstrenging zijn. Dan zullen we ons daar bijkomend aan moeten conformeren. Als we nu al in gebreke worden gesteld door de milieubewegingen, dat we niet aan de huidige normen voldoen of dat het beleid er niet toe leidt dat we aan de huidige normen voldoen, zal een verstrenging alleen maar bijdragen tot een mogelijk verder juridisch kluwen. Noch het leefmilieu noch onze landbouwers zijn daarbij gebaat. Onze landbouwers hebben er belang bij dat er, zoals in andere dossiers, robuuste kaders zijn, dat ze weten binnen welke spelregels ze moeten werken en dat ze op een correcte manier hun bedrijfsvoering kunnen doen, zodat ze zeker zijn dat er achteraf geen juridische problemen zullen ontstaan.

Minister, wat betreft het GLB begrijp ik dat u zult afstemmen of dat er ondertussen wordt afgestemd, en dat dat binnen de regering zijn beslag zal kennen. Ik juich dat toe, want ik vind het onbegrijpelijk dat we in kokers naast elkaar zouden werken, zeker als het gaat over een problematiek waar geïntegreerde oplossingen de enige mogelijke aanpak zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.